

А.В. Трофименко

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

У роботі автор представив аналіз нормативно-правової бази України в сфері соціального захисту внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Встановлено поняття «внутрішньо переміщена особа» в українському законодавстві, права та пільги, що гарантуються державою цій категорії громадян. Визначено правові вимоги до отримання політико-правового статусу ВПО, а саме порядок оформлення довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Визначено недоліки нормативно-правової бази з досліджуваного питання, що потребують подальшого доопрацювання.

Ключові слова: внутрішньо-переміщена особа (ВПО), довідка про взяття на облік ВПО, Єдиний реєстр ВПО.

Політичні події останніх років в Україні, анексія Криму та військовий конфлікт на південному сході країни призвели до появи великої кількості людей, що через загрозу життю були змушені покинути місця свого проживання та шукати безпечного притулку закордоном або в інших регіонах держави. Частина таких осіб звернулася за притулком до країн ЄС, США, Канади та інших країн, проте основна кількість стала внутрішніми переселенцями.

Кількість внутрішніх переселенців за даними Міністерства соціальної політики України станом на 18 серпня 2016 року вже нараховувала 1,7 млн. осіб, і ця цифра продовжила зростати [11]. Поява такої нової для країни групи осіб, що склала приблизно 3 відсотки населення, змусила державні органи влади надати їм особливий політико-правовий статус як «внутрішньо переміщеним особам», розробити механізми забезпечення їх прав та надання як державної, так і недержавної допомоги. З огляду на означене, значний науковий інтерес представляє дослідження правових засад забезпечення цим особам прав і свобод, створення належних умов для їх соціальної адаптації, захисту від дискримінації та примусового повернення, допомогу у добровільному поверненні.

Об'єктом даного дослідження є внутрішньо переміщені особи в Україні, предметом виступає їх політико-правовий статус згідно українського законодавства, їх права та пільги, гарантовані державою. Метою статті є встановити правові засади національного законодавства в сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Основу джерельної бази дослідження складають нормативно-правові акти України, а саме закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року, а також низка постанов Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України. Політико-правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні через свою актуальність є об'єктом дослідження вітчизняних науковців, таких як Кобець М.П., Кульчицького Т.Р., Малиха М.І., Титаренко Н., Тищенко Н.І. й Піроцького Б.Ю. та інших науковців.

Основним нормативно-правовим актом, що призначений забезпечити права та встановити допомогу внутрішньо переміщеним особам, є Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року з низкою доповнень. Саме цим документом до правового поля було введено поняття «внутрішньо переміщена особа» (ВПО), згідно статті 1 внутрішньо переміщена особа – це «громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або

покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [6].

Цей же закон встановлює права та пільги, якими користуються внутрішньо переміщені особи, серед яких, права на:

- захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання (ст.3);

- забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, на одержання реабілітаційних послуг відповідно до законодавства за місцем проживання;

- продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування;

- отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (ст. 7);

- єдність родини;

- інформацію про долю та місцезнаходження зниклих членів сім'ї та близьких родичів;

- достовірну інформацію про наявність загрози для життя та здоров'я на території її покинутого місця проживання, а також місця її тимчасового поселення, стану інфраструктури, довілля, забезпечення її прав і свобод;

- створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання;

- оплату вартості комунальних послуг в місцях компактного поселення внутрішньо переміщених осіб;

- забезпечення органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права можливості безоплатного тимчасового проживання (за умови оплати особою вартості комунальних послуг) протягом шести місяців з моменту взяття на облік внутрішньо переміщеної особи; для багатодітних сімей, інвалідів, осіб похилого віку цей термін може бути продовжено;

- сприяння у переміщенні її рухомого майна;

- сприяння у поверненні на попереднє місце проживання;

- забезпечення лікарськими засобами у випадках та порядку, визначених законодавством;

- надання необхідної медичної допомоги в державних та комунальних закладах охорони здоров'я;

- влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади;

- отримання соціальних та адміністративних послуг за місцем перебування;

- проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання за місцем перебування;

- безкоштовний проїзд для добровільного повернення до свого покинутого постійного місця проживання у всіх видах громадського транспорту у разі зникнення обставин, що спричинили таке переміщення;

- отримання гуманітарної та благодійної допомоги (ст. 9) [6].

Крім того, згідно статті 8 вищезазначеного закону внутрішньо переміщена особа реалізує своє право голосу на виборах Президента України, народних депутатів України, місцевих виборах та референдумах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси.

На додаток до зазначених прав Кабінетом Міністрів України видано низку постанов, що регулюють виплату грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам. Так, Постанова КМУ «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним

особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 1 жовтня 2014 р. встановлює розмір щомісячних виплат. Для непрацездатних осіб (пенсіонери, діти) розмір щомісячної виплати складає 884 гривні на одну особу (члена сім'ї), для інвалідів – прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, а для працездатних осіб – 442 гривні на одну особу (члена сім'ї). Загальна сума допомоги на сім'ю розраховується як сума розмірів допомоги на кожного члена сім'ї та не може перевищувати 2 400 гривень [9].

У свою чергу, згідно «Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам», затвердженому Кабінетом Міністрів України Постановою від 1 жовтня 2014 року, внутрішньо переміщенні особи можуть подати заяву для отримання одноразової грошової допомоги до органів соціального захисту населення за місцем реєстрації проживання або фактичним місцем перебування. Відповідна заява має зазначати причини необхідності надання грошової допомоги та реквізити рахунка, відкритого у банківській установі. Зазначена одноразова грошова допомога підлягає виплаті шляхом використання коштів, що надійшли в Мінсоцполітики від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки [8].

Для користування зазначеними правами особа має оформити довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Механізм видачі такої довідки встановлено також положеннями зазначеного закону. Так, для набуття статусу ВПО та користування належними їй правами та пільгами необхідно оформити довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Підставою для оформлення такої довідки є проживання на території, де має місце військовий конфлікт, тимчасова окупація, прояви насильства, порушення прав людини чи надзвичайна ситуація (стаття 4) [6].

На додаток до закону Кабінетом Міністрів України було ухвалено Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (Постанова КМУ № 509 від 1 жовтня 2014 р.), згідно якого для отримання довідки особа має подати заяву до «структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад» [10].

Форму заяви для отримання зазначеної довідки затверджує Міністерство соціальної політики. Ця заява повинна містити таку інформацію про заявника:

- прізвище, ім'я та по батькові;
- громадянство;
- дата та місце народження;
- стать;
- відомості про малолітніх, неповнолітніх внутрішньо переміщених осіб, які прибули разом з ним (у разі необхідності);
- відомості про зареєстроване та фактичне місце проживання;
- адреса, за якою з особою може здійснюватися офіційне листування або вручення офіційної кореспонденції, та контактний номер телефону;
- обставини, що спричинили внутрішнє переміщення;
- декларацію особи про її непричетність до скоєння злочинів або співучасті у злочинах;
- відомості про житлові, соціальні, медичні, освітні та інші потреби [10].

Разом із заявою особа має представити документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України [10]. У разі відсутності відмітки про реєстрацію місця проживання на території збройного конфлікту заявник має підтвердити факт проживання на такій території. Для цього слід надати докази, якими можуть бути військовий квиток з

відомостями про проходження військової служби, трудова книжка із записами про здійснення трудової діяльності, документ, що підтверджує право власності на рухоме або нерухоме майно, свідоцтво про базову загальну середню освіту, атестат про повну загальну середню освіту, документи про професійно-технічну освіту, документ про вищу освіту (науковий ступінь), медичні документи, фотографії, відеозаписи тощо [6].

Національне законодавство також окремо визначає механізм оформлення довідки про взяття на облік ВПО для неповнолітніх осіб. Так, вищезгаданий Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» було доповнено в частині вимог до отримання статусу ВПО неповнолітніми особами після ухвалення Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» від 26 січня 2016 року. Згідно внесених доповнень «кожна дитина, у тому числі яка прибула без супроводження батьків, інших законних представників, отримує довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи». Неповнолітні діти мають подати заяву особисто, а малолітні діти – через законного представника. У разі якщо малолітня дитина прибула без супроводження законних представників, таку заяву може подати її родич або представник органу опіки та піклування за місцем перебування такої дитини. Разом із заявою має бути представлено свідоцтво про народження дитини, документ, що посвідчує особу законного представника, або документи, що підтверджують родинні стосунки між дитиною і заявником, якщо заявником є родич. Від імені дитини, влаштованої до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту дітей на повне державне забезпечення, таку заяву подає керівник відповідного закладу, ним також мають бути представлені документ, що підтверджує його повноваження, та документ, що підтверджує факт зарахування дитини до цього закладу [5].

Термін розгляду заяви може відрізнятися. У разі наявності документу, що містить відмітку про реєстрацію місця проживання на території збройного конфлікту, довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи або рішення про відмову у видачі довідки видається заявнику в день подання заяви. У разі відсутності такої відмітки та підтвердження факту проживання на такій території іншими вищезазначеними документами, термін розгляду заяви складає не більше 15 робочих днів (п.7 ст.4) [6].

У результаті розгляду заяви відповідний орган у зазначений строк видає довідку про взяття на облік ВПО або про відмову у видачі довідки з обов'язковим зазначенням підстави відмови, яке підписується керівником цього органу. Підставою для відмови можуть бути наступні випадки:

- 1) відсутні обставини, що спричинили внутрішнє переміщення;
- 2) у державних органів наявні відомості про подання завідомо неправдивих відомостей для отримання довідки;
- 3) заявник втратив документи, що посвідчують його особу, до їх відновлення;
- 4) у заявника немає відмітки про реєстрацію місця проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, та відсутні докази, що підтверджують факт проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, визначені частиною сьомою цієї статті;
- 5) докази, надані заявником для підтвердження факту проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, не доводять факту проживання заявника на території зазначеної адміністративно-територіальної одиниці (п.10 ст.4) [6].

У разі відмови в оформленні довідки особа може повторно звернутися із заявою, або оскаржити рішення про відмову в судовому порядку.

Першочергово строк дії довідки про взяття на облік ВПО складав шість місяців, але з набуттям 13 січня 2016 року чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» ця довідка діє безстроково [4]. Підставою для скасування дії довідки є обставини, за яких внутрішньо переміщена особа подала заяву про відмову від довідки; скоїла злочин; повернулася до покинутого місця постійного проживання; виїхала на постійне місце проживання за кордон; подала завідомо недостовірні відомості (ст. 12) [6].

Координацію та контроль за діяльністю органів виконавчої влади щодо вжиття ними необхідних заходів із забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб покладено на Кабінет Міністрів України. Крім того, ним було утворено Міжвідомчий координаційний штаб з питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції. Також, у кожній області на базі територіальних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій утворені регіональні штаби, до яких громадяни можуть звернутися за допомогою у переміщенні з районів проведення антитерористичної операції, поселенні та соціальному забезпеченні [11].

Для обліку осіб із зазначеним статусом законом передбачено створення Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб (ст. 4) [6]. Цей реєстр було запущено в тестовому режимі Міністерство соціальної політики з 1 серпня 2016 року. До бази даних має вноситься така інформація: прізвище, ім'я, по батькові, громадянство; дата, місце народження; стать; документ, що посвідчує особу; номер довідки, дата її видачі та назва органу, що її видав; відомості про останнє зареєстроване місце проживання внутрішньо переміщеної особи та її фактичне місце перебування; адреса, за якою із внутрішньо переміщеною особою може вестися офіційне листування або вручення офіційної кореспонденції, та номер телефону; відомості про житлові, соціальні, медичні, освітні та інші потреби внутрішньо переміщених осіб, стан їх забезпечення; відомості про виплачені особі грошові кошти. Для ідентифікації в зазначеній базі даних може міститися фотографічне зображення [10]. Проте, варто зауважити, що досі дані реєстру є закритими для публічного доступу.

З метою розв'язання основних проблем внутрішньо переміщених осіб, зниження рівня соціальної напруженості серед них і в суспільстві, сприяння їх інтеграції та соціальній адаптації за новим місцем проживання Кабінет Міністрів України затвердив «Комплексну державну програму щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року», затверджену 16 грудня 2015 року [7]. Ця програма містить план заходів з реалізації 20 основних завдань та чітко прописує термін виконання кожного заходу, відповідальні установи та очікуванні результати. Щоквартально Міністерство соціальної політики на своєму сайті оприлюднює звіт про виконання зазначеної програми.

У квітні 2016 року було створено Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб. Проте у Законі України «Про державний бюджет України на 2016 р.» не передбачалися статті витрат на реалізацію вищевказаної Комплексної державної програми [2].

Не дивлячись на значні зміни в національному законодавстві з метою забезпечення соціального захисту нової категорії громадян, наявна нормативно-правова база потребує подальшого доповнення та вдосконалення. Надаючи значну кількість прав та пільг ВПО, законодавство не встановлює чіткі механізми реалізації цих прав. Прикладом чого може слугувати зазначене право на безоплатне тимчасове проживання протягом шести місяців, надаючи яке, законодавство не містить порядку надання у користування такого житла. Не передбачено й механізму та порядку компенсації вартості зруйнованого житла, право на яку

також передбачено законами України. Проблеми існують і під час реалізації на місцях документів, виданих центральними органами державної влади, через велику кількість нормативно-правових актів, що мають певні юридичні колізії.

Існує і низка проблем у правозастосуванні вимог до отримання статусу ВПО. Слід звернути увагу на неузгодження положень законів та підзаконних актів, наприклад, положення про безстроковість довідки, внесене до закону в січні 2016 р. ігнорувалося органами, що їх видавали, через відсутність такого положення в постановах Кабінету Міністрів. Крім того, працівники Державної міграційної служби (ДМС) згідно цих же змін до закону не мають більше ставити штамп про реєстрацію місця проживання на довідках, проте органи соціального захисту розглядали довідку без такого штампу як недійсну, керуючись нормами постанов уряду, а не законом. Порушення прав внутрішньо переміщених осіб у зв'язку з невизнанням довідок без відміток ДМС припинились тільки після внесення відповідних змін до постанов Кабінету Міністрів у червні 2016 року [3].

Більш того, наявність широкої законодавчої бази із забезпечення прав і свобод переселених громадян автоматично не призводить до остаточного вирішення проблем цієї категорії осіб. Досі не вирішеними залишаються питання браку грошових коштів для життєдіяльності, забезпечення переселених осіб робочими місцями, відсутність програми надання медичної, у тому числі психологічної, допомоги, відсутність критеріїв відбору для надання соціальної підтримки переселеним громадянам залежно від їх матеріального становища та соціального статусу тощо.

Таким чином, з ухваленням 20 жовтня 2014 року Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» держава зробила довгоочікуваний крок з соціального захисту нової для країни категорії осіб, що через трагічні події з анексії Криму та військових дій на сході України були вимушені покинути місця свого проживання. Наразі українське законодавство чітко встановлює, яка особа є «внутрішньо переміщеною особою», прописує права та пільги, включаючи грошові виплати, що їй надаються та гарантуються державою, визначає механізм оформлення довідки про зазначений статус. Крім того, нормативно-правові акти з регулювання зазначеної сфери постійно оновлюються відповідно до нових умов та потреб осіб зі статусом ВПО, а також до проблем, що постають в процесі реалізації законів. Але, закони та підзаконні акти в сфері ВПО потребують подальшого доопрацювання через неузгодженість між собою нормативно-правових актів різного рівня, а також відсутність на практиці ефективної системи обліку внутрішньо переміщених осіб, доступної громадськості, яка передбачена законом.

Список використаної літератури

1. Єдиний реєстр внутрішньо переміщених осіб запрацював у тестовому режимі // Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=249225479.
2. Ключові засади державної політики у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб / Аналітична довідка // Національний інститут стратегічних досліджень / Відділ розвитку політичної системи (Ю. Б. Каплан). — жовтень 2016. — № 37, Серія «Політика» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/2375>.
3. Права внутрішньо переміщених осіб / Благодійний фонд «Право на захист» // Українська гельсінська спілка з прав людини [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://helsinki.org.ua/prava-vnutrishno-peremishchenyh-osib>.
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 24 грудня 2015 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/921-19>.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми : Закон України від 26 січня 2016

року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/936-19/paran114>.

6. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1706-18/page>.

7. Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року : Постанова Кабінету Міністрів України № 1094 від 16 грудня 2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1094-2015-%D0%BF>.

8. Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України № 535 від 1 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/535-2014-%D0%BF/paran8#n8>.

9. Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України № 505 від 1 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF>.

10. Про облік внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України № 509 від 1 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF>.

11. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на тимчасово неконтрольованій території в зоні проведення антитерористичної операції» : Постанова Верховної Ради України № 1074-VIII 31 березня 2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1074-19/page>.

12. Титаренко Н. Спрощення в оформленні статусу переселенців / Наталя Титаренко [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/n0001697-16>.

13. Про облік внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України № 509 від 1 жовтня 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF>.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017 р.

A. Trofimenko

LEGAL BASIS FOR SOCIAL PROTECTION FOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE

The annexation of Crimea and military conflict in the south-east Ukraine made many people leave their residences and look for the shelter abroad or in the other regions of Ukraine due to the threat to their lives. The majority of them became internally displaced persons. The appearance of such a new group of persons which comprised 3% of population made government authorities grant them a special political and legal status of “internally displaced persons” (IDPs) and to design a mechanism of ensuring their rights and providing government and non-government assistance.

Under the Ukrainian legislation an internally displaced person is a citizen of Ukraine, a foreigner or a stateless person staying on territory of Ukraine on legal grounds and being entitled to permanent residence in the territory of Ukraine, who was forced to leave or abandon his/her residence place as a result of or in order to avoid negative impact of armed conflict, temporary

occupation, situations of generalized violence, mass violations of human rights and natural or man-made disasters.

In order to define a political and legal status of internally displaced persons the author analyzes the modern regulatory acts of Ukraine, which contain their rights, obligations and social security. The main law in this field is considered to be the Law of Ukraine "On ensuring of rights and freedoms of internally displaced persons" dated October 20th, 2014 with a number of amendments.

The article pays special attention to the introduction of the procedure of gaining the status of IDP through the issuance of certificate of registration. The author highlights that while ensuring a great number of rights and privileges for this group of persons, the legislation does not set a distinct mechanism of the implementation of these rights and therefore there appears a number of problems concerning the administration of requirements for gaining the IDP status. There are still a number of problems to settle such as the lack of financial resources for living, the employment of IDPS, the absence of the programs of providing medical and psychological support, the absence of selection criteria for providing social support to replaced citizens regarding their financial situation, social status etc.

The author concludes that the Ukrainian legislation makes it clear which person is considered to be an internally displaced one, distinctly describes the rights and the privileges including the money payments secured and provided by the state and defines the mechanism of issuing the certificate of the abovementioned status. Laws and bylaws on internally displaced persons require further review due to the existing inconformity between regulatory acts of different levels and the absence of the effective in practical terms system of registration of IDPs accessible for the society and prescribed by the law.

Key words: *internally displaced person (IDP), certificate of registration of internally displaced person, Unified register of IDP.*

УДК 327.8(481)(045)

М.В. Трофименко

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ

У роботі автор представив аналіз особливостей публічної дипломатії Королівства Норвегія через дослідження її стратегії, механізмів та інструментів реалізації. Розглянуто особливості Норвегії як «невидимої» країни та зусилля цієї держави з підвищення «привабливості» свого образу для світової громадськості. Встановлено, що стратегія публічної дипломатії Норвегії базується на чотирьох образах і ціннісних платформах: гуманітарна наддержава / миротворець; суспільство, яке живе в мирі з природою; суспільство з високим показником рівності; інтернаціональне суспільство / суспільство, наповнене духом пригод. Автор також виокремив основні інструменти реалізації публічної дипломатії Норвегії, серед яких особливе місце займають високоякісні веб-сайти державних структур, зокрема Міністерства закордонних справ та представництв країни закордоном, а також діяльність державної компанії Innovation Norway та Норвезького агентства з міжнародного розвитку (НАМР).

Ключові слова: *публічна дипломатія, «невидима» країна, «норвезький ціннісний рюкзаць», Innovation Norway, Норвезьке агентство з міжнародного розвитку (НАМР).*

Головна складність для традиційного представлення публічної дипломатії як інструмента зв'язку уряду з закордонною громадськістю полягає в тому, що публічна